

Asia: VN/12734/2019

Pakkoavioliiton mitätöinti ja ulkomailla alaikäisenä solmitun avioliiton tunnustaminen

Suomessa pakottamalla solmitun avioliiton päättäminen

- 1. Arviomuistion luvussa 2.1 on käsitelty Suomessa pakottamalla solmitun avioliiton purkamismenettelyä ja ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan pakottamalla solmittu avioliitto voitaisiin kumota. Kumoamisen oikeusvaikutukset olisivat samat kuin avioerossa. Kannatatteko ehdotusta?**

Ei

Perustelut ja mahdollinen vaihtoehtoinen sääntelymalli, jota tuette

Kuten arviomuistiossa on todettu, Suomen lainsäädäntö täyttää jo tällä hetkellä Istanbulin sopimuksen vaatimukset. Lisäksi korostaisin sitä selvityksessä esiintuotua seikkaa, että avioliiton päättymistä koskeva sääntely on Suomessa nykyisin pääosin varsin selkeää ja lähtökohtaisesti kaikkia tilanteita kohdellaan samalla tavoin ja että avioliiton päättymisen erityiskohtelu alaikäis- ja pakkotilanteissa lisäisi sääntelyä ja voisi tehdä siitä jossain määrin mutkikkaampaa. Uuden järjestelmän luominen vain sen vuoksi, että eronneen siviilisäädyksi saataisiin naimaton on mielestäni suomalaisessa yhteiskunnassa turha varsinkin, kun avioliiton muiden vaikutusten (heikompaa suojaavien) on nähty hyväksi jäädä voimaan.

Avioliiton kumoamisen edellyttämä näyttö on oikeusavustajan näkökulmasta myös ongelmallinen. Lähtökohtaisesti pakottamisesta ei yleensä tiedä muut kuin aviopuolisoiden lähipiiri, jos hekään ja he eivät välttämättä ole halukkaita todistamaan asiassa. Pakotettu itse taas on pitkään jatkuneen alistamisen vuoksi usein sellaisessa tilassa, että hänen oman kertomuksensa uskottavuus ei ole paras mahdollinen. Avustaja joutuu neuvomaan asiakastaan mahdollisuudesta hävitä asia ja siitä seuraavasta velvollisuudesta maksaa vastapuolen oikeudenkäyntikulut, mikä seikka on omiaan heikentämään pakotetun aviopuolison halua viedä asiaa oikeusteitse eteenpäin. Tästä kulmasta tarkasteltuna näyttäisi siltä, että kyseisen lain käyttöaste ei välttämättä olisi kovin suuri.

Arviomuistiossa on lisäksi todettu, että tuomioistuinkäsittelystä hakijalle aiheutuvaa taloudellista taakkaa voitaisiin lieventää siten, että avioliiton kumoamista koskevassa asiassa ei perittäisi tuomioistuinmaksulaissa tarkoitettuja maksuja. Jo tällä hetkelläkin henkilöllä, joka olisi oikeutettu oikeusapuun täysin ilman omavastuuta on mahdollisuus saada niin sanottu "asiakirjat maksutta päätös" oikeusaputoimistosta. Tämä tarkoittaa siis sitä, että vaikka henkilöllä ei olisi asiassa oikeutta avustajaan esimerkiksi yksinkertaisessa avioeroasiassa, niin hän voi kuitenkin saada siihen oikeusapua (mutta siis vain 0%:n asiakkaat), jolloin hän vapautuu tuomioistuinmaksuista ym. kuluista.

Katson, että nykyisellä avioerosäätelyllä voidaan riittävällä tavalla ja yksinkertaisemmin sekä oikeusvarmemmalla tavalla turvata avioliittoon pakotetun oikeudet, kuin säätämällä laki, joka vaatii epävarmasti saatavilla olevaa todistelua ja mahdollisesti lisää jo ennestään huonossa asemassa olevan henkilön ahdinkoa.

2. Arviomuistion luvussa 2.2 on käsitelty Suomessa alaikäisenä tai muusta avioliiton esteestä huolimatta solmitun avioliiton purkamista ja päädytty siihen, että tarvetta lainsäädäntömuutoksiin ei ole. Oletteko johtopäätöksestä samaa mieltä?

-

Perustelut ja mahdollinen vaihtoehtoinen säätelymalli, jota tuette

Olen samaa mieltä siitä, että tarvetta lainsäädäntömuutoksiin ei ole. Kuten arviomuistiossa on todettu lainsäädäntö on tältä osin Suomessa riittävän hyvä turvaamaan alaikäisen oikeuksia.

Ulkomailla solmitun alaikäisavioliiton tunnustaminen

3. Arviomuistion luvussa 3 on käsitelty ulkomailla alaikäisenä solmitun avioliiton tunnustamista Suomessa. Arviomuistiossa ehdotetaan nykyisten säännösten täsmentämistä niin, että ulkomailla alle 18-vuotiaana solmittu avioliitto voitaisiin tunnustaa Suomessa vain erityisestä syystä, jos ainakin toinen puolisoista on asunut avioliiton solmimishetkellä Suomessa. Kannatatteko ehdotusta?

Kyllä

Perustelut ja mahdollinen vaihtoehtoinen säätelymalli, jota tuette

Mielestäni se, että Suomessa asuvan ulkomailla alaikäisenä solmittu avioliitto voitaisiin erityisestä syystä tunnustaa olisi riittävän joustava systeemi huomioimaan nuorten erilaisen kehittymisen ja ne tapaukset, joissa avioliitto on solmittu omasta vakaasta tahdosta. Samalla se osoittaisi Suomen kannan siihen, että alaikäisten avioliitot eivät ole yleisesti hyväksytyjä Suomessa.

4. Onko teillä kommentteja arviomuistion jaksossa 3.3 mainittuihin erityisiin syihin, joiden perusteella tällaisen avioliiton tunnustaminen voisi poikkeustapauksessa olla perusteltua?

Asiakkaiden osalta saadun kokemuksen perusteella toteaisin, että kun asiaa selvitetään, niin alaikäisen henkilön tulisi saada riittävästi tukea ja ohjausta, jotta voitaisiin varmistua siitä, mikä on

alikäisen oikea todellinen tahto. Alikäisen tulisi saada riittävä tieto Suomen lainsäädännöstä ja oikeuksistaan ja myös sosiaalisesta- ja taloudellisesta tuesta, mikäli hän katsoisi, ettei halua avioliittoa tunnustettavan. Nämä eivät ole ensisijaisesti lainsäädännöllä, vaan ennemminkin resurssien lisäämisellä toteutettavia asioita.

5. Onko arviomuistiossa ja sen taustalla olevassa selvityksessä arvioitu tunnustamissääntelyn ja -käytäntöjen nykytilan sekä eri vaihtoehtojen etuja ja haittoja riittävän kattavasti?

-

Perustelut

Pääsääntöisesti kyllä, lukuun ottamatta joitakin pienempiä edellä esittämiäni huomioita.

Muut huomiot

6. Onko teillä muuta lausuttavaa arviomuistiosta tai sen taustalla olevasta selvityksestä?

Ei ole.

Solas-Iloniemi Nina
Helsingin oikeusaputoimisto - Johtava julkinen oikeusavustaja